

24. MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA
„PEDAGOŠKA ISTRAŽIVANJA I ŠKOLSKA PRAKSA“

24th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
"EDUCATIONAL RESEARCH AND SCHOOL PRACTICE"

**OBRAZOVANJE U FUNKCIJI
MODERNIZACIJE DRUŠTVA**

**ROLE OF
EDUCATION IN
MODERNIZATION
OF SOCIETY**

Knjiga rezimea

Book of abstracts

JELENA STANIŠIĆ · MLADEN RADULOVIĆ
UREDNICI/ EDITORS

11. oktobar 2019.
Učiteljski fakultet
Univerzitet u Beogradu, Srbija

October 11, 2019
Teacher Education Faculty
University of Belgrade, Serbia

PROGRAMSKI ODBOR

Predsednik programskog odbora

Dr Jelena Stanišić

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, Srbija

Članovi

Prof. dr Sergej Ivanovič Kudinov

*Filološki fakultet Ruskog Univerziteta
prijateljstva naroda, Moskva, Rusija*

Prof. dr Olga Borisovna Mihajlova

*Filološki fakultet Ruskog Univerziteta
prijateljstva naroda, Moskva, Rusija*

Prof. dr Stanislav Sergejevič Kudinov

*Filološki fakultet Ruskog Univerziteta
prijateljstva naroda, Moskva, Rusija*

Prof. dr Andreas Oikonomou

*Fakultet za pedagoško i tehnološko
obrazovanje, Solun, Grčka*

Doc. dr. Danijela Makovec Radovan

Filozofski fakultet, Ljubljana, Slovenija

Prof. dr Mile Srbinovski

*Institut za životnu sredinu i zdravlje,
Univerzitet jugoistočne Evrope, Tetovo,
Republika Severna Makedonija*

Prof. dr Katarina Todorović

*Filozofski fakultet u Nikšiću, Univerzitet
Crne Gore, Crna Gora*

Prof. dr Nataša Vlah

*Učiteljski fakultet, Sveučilište u Rijeci,
Hrvatska*

Prof. dr Gordana Mišćević Kadijević

*Učiteljski fakultet, Univerzitet u
Beogradu, Srbija*

Dr Sofija Maračić

*Učiteljski fakultet, Univerzitet u
Beogradu, Srbija*

Dr Emilija Lazarević

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

Dr Nikoleta Gutvajn

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

Dr Snežana Mirkov

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

Dr Milja Vujačić

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

Dr Jelena Stevanović

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

Dr Dušica Malinić

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

Dr Rajka Đević

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

PROGRAM COMMITTEE

President

Jelena Stanišić, PhD

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

Members

Prof. Sergey Ivanovič Kudinov, PhD

*Faculty of Philology of the Peoples'
Friendship University in Moscow, Russia*

Prof. Stanislav Sergejevič Kudinov, PhD

*Faculty of Philology of the Peoples'
Friendship University in Moscow, Russia*

Prof. Olga Borisovna Mikhailova, PhD

*Faculty of Philology of the Peoples'
Friendship University in Moscow, Russia*

Prof. Andreas Oikonomou, PhD

*School of Pedagogical and Technological
Education, Thessaloniki, Greece*

Doc. Danijela Makovec Radovan, PhD

*Faculty of arts, Department of
Educational Sciences, University of
Ljubljana, Slovenia*

Prof. Mile Srbinovski, PhD

*Institute for Environment and Health,
South East European University, Tetovo,
Republic of North Macedonia*

Prof. Katarina Todorović, PhD

*Faculty of Philosophy, Nikšić, University
of Montenegro, Montenegro*

Prof. Nataša Vlah, PhD

*Faculty of Teacher Education, University
of Rijeka, Croatia*

Prof. Gordana Mišević Kadivević, PhD

*Teacher Education Faculty of the
University of Belgrade, Serbia*

Sofija Maračić, PhD

*Teacher Education Faculty of the
University of Belgrade, Serbia*

Emilija Lazarević, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

Milja Vujačić, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

Snežana Mirkov, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

Nikoleta Gutvajn, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

Rajka Đević, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

Dušica Malinić, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

Jelena Stevanović, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

ORGANIZACIONI ODBOR

Predsednik organizacionog odbora

dr Mladen Radulović

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, Srbija

Članovi

msr Ana Radanović

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, Srbija

msr Ivana Petrović

Učiteljski fakultet u Beogradu, Univerzitet u Beogradu, Srbija

msr Ljiljana Bojanić

Učiteljski fakultet u Beogradu, Univerzitet u Beogradu, Srbija

ORGANIZATORI SKUPA

Institut za pedagoška istraživanja u Beogradu, Srbija

Dobrinjska 11/3, 11000 Beograd

www.ipisr.org.rs

Filološki fakultet Ruskog Univerziteta prijateljstva naroda u Moskvi, Rusija

Miklukho-Maklaja 61, 17198, Moskva, Rusija

www.rudn.ru

Učiteljski fakultet Univerziteta u Beogradu, Srbija

Kraljice Natlije 43, 11000 Beograd

www.uf.bg.ac.rs

NAPOMENA:

Saopštenja saradnika Instituta za pedagoška istraživanja predstavljaju rezultat rada na projektima „Od podsticanja inicijative, saradnje i stvaralaštva u obrazovanju do novih uloga i identiteta u društvu (br. 179034) i „Unapređivanje kvaliteta i dostupnosti obrazovanja u procesima modernizacije Srbije“ (br. 47008), koje finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (2011–2019).

ORGANIZATIONAL COMMITTEE

President

Mladen Radulović, PhD

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

Members

Ana Radanović, MA

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

Ivana Petrović, MA

Teacher Education Faculty of the University of Belgrade, Serbia

Ljiljana Bojanić, MA

Teacher Education Faculty of the University of Belgrade, Serbia

ORGANIZERS

Institute for Educational Research

Dobrinjska 11/3, Belgrade, Serbia

www.ipisr.org.rs

Faculty of Philology of the Peoples' Friendship University in Moscow

Miklukho-Maklaya 6, 117198, Moscow, Russia

www.rudn.ru

Teacher Education Faculty, University of Belgrade

Kraljice Natlije 43, 11000 Beograd, Serbia

www.uf.bg.ac.rs

NOTE:

Presentations of the collaborators of the Institute for Educational Research are the results of the projects "From encouraging initiative, cooperation and creativity in education to new roles and identities in society" (No. 179034) and "Improving the quality and accessibility of education in modernization processes in Serbia" (No. 47008), which are financially supported by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia (2011–2019).

INTERSEKSUALNOST I MODERNIZACIJA OBRAZOVANJA: PRILOG PROMIŠLJANJU INTERSEKSUALNOSTI IZ PEDAGOŠKE PERSPEKTIVE

Milica Sekulović*

Institut za pedagogiju i andragogiju, Beograd, Srbija

Prema definiciji Interseks zajednice Severne Amerike, pojam interseks koristi se za osobe rođene sa hormonskim, hromozomskim ili anatomskim polnim obrascima koji ne odgovaraju društvenim i medicinskim očekivanjima muških ili ženskih polnih karakteristika. Između 0,05 i 1,7% stanovništva rađa se sa nekim od interseks stanja koji imaju veliki broj oblika. Standardna medicinska procedura postupanja sa interseksualnim licima podrazumeva postupak normalizacije pola, odnosno korektivne genitalne hirurške intervencije i horomonsku terapiju, sa ciljem da definiše polne organe u skladu sa jednim od dva priznata pola i odgovori na opresivne zahteve heteronormativnosti u kojoj je interseksualno telo devijacija od „normalne telesnosti“. Rasprave o interseksualnosti posebno su aktualizovane na polju bioetike kroz radove E. Feder i A. Dreger. Uvidom u određeni broj teorijskih i empirijskih radova na temu interseksualnosti u oblasti obrazovanja, zaključujemo da je njihova zastupljenost zanemarljiva. Cilj rada bio je da se, pošavši od konceptualnog okvira kvir studija kao analitičkog modela koji locira i eksploatiše nekoherentnost hromozomskog pola, roda i seksualne želje, formulišu smernice za unapređivanje obrazovnog zakonodavstva i obrazovne prakse kojima se na bolji način reguliše status interseks dece i mladih. Osnovu za teorijsku analizu predstavljali su rezultati studije „Interseks – ka stvaranju interseksionalne platforme“ organizacije Geten LGBTIQA iz 2019. godine čiji se globalni zaključak tiče pravne nevidljivosti interseks lica u Srbiji koju prati patologizujući medicinski diskurs. Na osnovu naše možemo zaključiti da je neophodno unaprediti obrazovne politike i prakse koje prepoznajemo i kao ključne predlažemo: vidljivost interseksualnih lica u obrazovnoj legislaturi počevši od predškolskog obrazovanja, informisanje aktera školskog života o stanju interseksualnosti i njegovim varijacijama, prevencija nasilja i diskriminacije prema interseks deci i mladima, ohrabivanje prava interseks dece i mladih na samoodređenje. Ističe se potreba za osmišljavanjem i sprovođenjem kvalitativnih pedagoških istraživanja intreseksualnosti iz dečje perspektive koja mogu destabilizovati normativni diskurs polnosti/telesnosti i depatologizovati interseksualnost. Inkorporiranost zahteva iz dokumenta Promišljanje obrazovanja: ka zajedničkom globalnom dobru (UNESCO, 2015) vidimo kao dobru startnu osnovu za građenje nacrtu obrazovne politike koja se temelji na humanističkim nasuprot utilitarističkim vrednostima.

Ključne reči: interseks, heteronormativnost, depatologizacija, obrazovna politika, modernizacijski procesi.

---

* E-mail: milica.sekulovic9@gmail.com

INTERSEXUALITY AND MODERNIZATION OF EDUCATION: CONTRIBUTION TO REFLECTIONS ON INTERSEXUALITY FROM PEDAGOGIC PERSPECTIVE

Milica Sekulović*

Institute for Pedagogy and Andragogy, Belgrade, Serbia

According to definition of the Intersex Society of North America, the term intersex is used to refer to persons born with hormonal, chromosomal or anatomical gender patterns which do not correspond with social and medical concepts of male or female gender characteristics. Between 0.05% and 1.7% of the population is born with an intersex condition that may take numerous forms. The standard medical procedure for dealing with intersex persons involves the gender normalizing procedure, i.e. corrective genital surgery and hormone therapy whose aim is to define sexual organs according to one of the two recognized genders and respond to oppressive demands of heteronormativity in which intersex body is a deviation from a "normal corporeality". Discussions about intersexuality have been particularly topical in the field of bioethics through the works of E. Feder and A. Dreger. By examining a number of theoretical and empirical papers on intersexuality in the field of education, we conclude that their representation is meagre. The aim of the paper is, starting from the conceptual framework of queer studies as analytical model that locates and exploits the incoherence of chromosomal sex, gender and sexual desire, to formulate guidelines for improvement of education legislation and practice so as to regulate the status of intersex children and young people better. The starting point for theoretical analysis is the result of the 2019 Geten LGBTIQ study: "Intersex – Towards Building an Intersectional Platform" whose global conclusion concerns the legal invisibility of the intersex persons in Serbia, followed by pathologizing medical discourse. Upon our analysis, we can conclude that it is necessary to improve educational policies and practices. The key improvements we propose are the following: visibility of intersex persons in education legislation starting from the pre-school education, informing the participants of school life about the state of intersexuality and its variations, prevention of violence and discrimination against intersex children and youth, encouraging the right of intersex children and young people to self-determination. The need to design and conduct qualitative pedagogic researches of intersexuality from the children's perspective that can destabilize normative discourse of sexuality/corporeality and de-pathologize intersexuality is emphasized. Inclusion of requirements from the document: Rethinking education: towards a common global good (UNESCO, 2015) is perceived as a good starting point for creating a draft of education policy which is based on humanistic and not utilitarian values.

Keywords: intersex, heteronormativity, de-pathologization, education policy, modernization processes.

---

* E-mail: milica.sekulovic9@gmail.com

ZBORNIK REZIMEA

24. međunarodna naučna konferencija
„Pedagoška istraživanja i školska praksa“

OBRAZOVANJE U FUNKCIJI MODERNIZACIJE DRUŠTVA

Izdavač
Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Za izdavača
Nikoleta Gutvajn

Urednici
Jelena Stanišić
Mladen Radulović

Lektor
Jelena Stevanović

Prevodilac
Biljana Vrcelj

Tiraž
130

Dizajn korica i grafička obrada
Branko Cvetić

Štampa
Kuća štampe plus

ISBN 978-86-7447-147-0

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.014:316.72(048)
371:316.32(048)

МЕЂУНАРОДНА научна конференција "Педагошка истраживања и школска пракса" (24 ; 2019 ; Београд)

Образовање у функцији модернизације друштва : зборник резимеа /
24. Међународна научна конференција "Педагошка истраживања и
школска пракса" = Role of Education in Modernization of Society :
book of abstracts / 24th International Scientific Conference
"Educational Research and School Practice" ; urednici ; editors Jelena
Stanišić, Mladen Radulović. - Београд : Институт за педагошка истраживања,
2019 (Београд : Кућа штампе plus). - 129 стр. ; 24 cm

Резимеи на срп. и енгл. језику. - Тираж 130. - Напомене и библиографске
референце уз текст.

ISBN 978-86-7447-147-0

а) Образовање -- Социолошки аспект -- Апстракти б) Образовање -
- Глобализација -- Апстракти

COBISS.SR-ID 279880716